

UNGSDRUCK

Ч. 24. 11. червня 1944. Рік II.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7.
Тел. 163-47
АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34.
Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 163-47 (7a)
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Початок інвазії на Заході

Урядовий Комунікат з Головної Кватири Фюрера подає 6. червня.

„Минулої ночі ворог розпочав на західну Европу свою інвазію, яку він від довгого часу підготовляв, та яку ми чекали. Після вступних важких повітряних атак на наші прибережні укріплення, він висадив у кількох місцях північно-французького побережжя між Ле Авр і Шербурґом петунські висадні війська та одночасно, підтримуваний великими морськими силами, висадився також від сторони моря. На заатакованих надбережних смугах ідуть запеклі бої".

ПЕРШІ ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО ІНВАЗІЮ

БЕРЛІН. — Один воєнний кореспондент подав такі цікаві подробиці про акцію і поборювання аліянтських висадних спадунів:

Перші частини стрільців-спадунів противника стрінули негайно рішучу оборону з німецького боку. Німецькі частини, що стояли вздовж побережжя, могли обсервувати всякий рух на кожному поодинокому квадратному метрові рівного терену. В початку англо-американських операцій осіли перші вантажні шибяки зараз поза прибережними містами. Їхні залоги мали завдання поборювати звідсіля німецькі оборонні споруди, паралізувати їхню оборонну силу, або й виключувати їх, щоб вможливити фронтальну атаку від моря головних аліянтських сил. Тоді, коли розгорнулися перші бої між Шербурґом і Каєн та у просторі Ле Авр з частинами, що їх спущено з літаків, і коли ці бої ставали щораз завзятішими, з появою першого ранкового світла на горизонті Каналу з'явилися сильні висадні частини на суднах, що плили у напрямі простору Ле Авр-Шербурґ. Коли почало світати, німецькі частини зголошують захоплення в полон аліянтських стрільців-спадунів, що їм ця ніч принесла важкі переживання.

Спокійно і розважно німецький провід працює над обороною проти висаду, про який не відомо ще, як він далі територіяльно розвиватиметься. Одне певне тепер, що Айзенгавер не заскочив нас, висилаючи своїх вояків у пекельний німецький оборонний вогонь між Ле Авр і Шербурґом. Від тижнів німецькому проводові було ясне, що противник присвятив цьому просторові свою спеціяльну увагу. Тому то зрозуміле, що там зокрема зосереджено оборонні засоби і що ворог попаде там на вброю, яка катастрофально проріднить його ряди, як також те, що він стріне там вояків, які вже дали доказ своєї непохитности і хоробрости в хуртовині багатьох боїв.

Ніщо не стоїть на перешкоді дальшому розвиткові німецької оборонної акції. Одночасно різними шляхами до побережжя підсуваються нові німецькі транспорти, до того місця, де відбувається тепер гаряче змагання на життя і смерть за існування Заходу.

ВЕЛИКА ПРОБА ДЛЯ ЕВРОПИ

Часопис „Берлінер Берзенцайтунґ" помістив статтю під наголовком „Боремося за Европу", де м. ін. сказано ось таке:

Напруження останніх тижнів і місяців замінила тепер свідомість, що для нас розпочалася тепер велика проба, від висліду якої залежить майбутність Німеччини. Ми всі — фронт і батьківщина — приймаємо цю пробу приготовані, з повагою, яка належить такій вирішній хвилині. Ми зовсім свідомі ваги подій, що розвиваються, але й певні, що ми осягнемо перемогу, яку повинні осягнути, після того, як у боях і терпіннях останніх років війни загартувалося німецьке серце та стала непохитною рішучість віддати все, що вимагає це вирішне змагання. Кожний німець знає, яка доля очікувала б його, на випадок перемоги противника.

Часопис „Анґріф" у статті під наголовком „Година Европи" пише, м. ін., що „англо-американці не заатакували Европи, ідучи за своїм власним голосом. Ця інвазія — читаємо далі — коштуватиме їх дуже багато крови. Якщо вони вкінці рішилися на цю авантюру, як називали інвазію поважні військові обсерватори навіть в аліянтському таборі, то зробили вони це, виконуючи наказ Москви". Стаття закінчується такими словами: „Европа знає, що тепер прийшла її година. Об'єднані довкола Німеччини, її народи поборюватимуть зі всіх сил цю спробу висаду англо-американців. На Заході Европа бореться також проти большевизму, як і на Сході".

Заклик маршала Петена до французького народу

ПАРИЖ. — У зв'язку з інвазією аліянтів Голова Французької Держави, маршал Петен, виголосив у вівторок вполудень у французькому радіо заклик до французького народу. „Німецькі та англо-саські армії зударились на нашій землі, — говорив маршал Петен. — Таким чином Франція стає боєвищем". Після того маршал Петен звернувся до французьких залізничників і робітників із наказом твердо стояти на своїх станиціях, щоб зберігати життя нації та виконувати завдання, які падають на кожну одиницю. Маршал Петен заявив буквально: „Французи, не погіршуйте нашого нещастя ділами, які могли б спричинити трагічні репресії проти нас. Наслідки таких діл несло б невинне французьке населення. Не слухайте тих, які штовхнули б край у нещастя, пробуючи використати наше лихо. Францію можна врятувати тільки збереженням строгої дисципліни. Отже слухайте наказів уряду та виконуйте кожний свій обов'язок. Можливо, що обставини битви спонукають німецьку армію хопитися у боєвих смугах особливих засобів. Підчиніться тій конечності. Поручаю це вам щиро в інтересі вашого рятунку. Заклинаю, вас, французи, думати про смертельну небезпеку, яка грозить нашому краєві, коли б ви не слухали цієї урочистої перестороги".

Огляд воєнних і політичних подій

З-поміж інших фронтів далі найактивніший був італійський. Починаючи з 12. 5. ц. р. велику офензиву на лінії залив Ґаети —Мінтурно—гори коло Касіно головний командант аліянтських військ в Італії ген. Алєксандер, хотів майже одночасно обійти німецькі війська іззаду. Тій цілі мав служити удар з простору під Анціо та Неттуно. Дальшим наслідком цього пляну було примусити німецьке військове командування кинути на італійський фронт більші військові сили. Таким способом ворожий провід бажав собі влегшити здійснення своєї головної мети — ослаблення німецьких боєвих сил, приготованих на Заході. Та з тих ворожих плянів нічого не вийшло. Німецьке командування вже давно рішило так воювати, щоб завсіди мати спроможність виступити до рішальних боїв. Тому, що бої в Італії не можуть мати рішального значіння для сучасної війни, німецький провід поставив перед своїми арміями на півдні завдання зупиняти ворога по змозі якнайдовше, спричинювати йому якнайбільші втрати та зберігати якнайбільше власних сил. Відповідно до цього фельдмаршал Кесельрінґ, що проводить німецькими військами в Італії, здійснює оборонний плян, який по черзі передбачає оборону, протиудари та відхід на нові становища. Діючи в той спосіб німецькі війська не дозволили себе ні окружити ні прорвати ворогові свого фронту. Хоч у порівнянні з їх числом ворог діє великою масою понад 30 дивізій, він до кінця минулого тижня ніде далі не пішов як на 75 км. Під кінець мин. тижня головні бої ішли в просторі Риму. Завдяки своїй численній перевазі аліянт

(Док. на 2-ій стор.)

На порозі літа

Припізнена і холодна цього року весна вже переходить у тепле літо. Скоро ввійдемо в найважнішу, під господарським оглядом, пору року — в літо, коли земля відплатить нам за нашу осінню й весняну працю в полі, коли спіле збіжжя буде проситися під косу й серп.

Мимо важких воєнних обставин, мимо пересунення фронту на східні повіти Галичини й західні терени Волині — хліборобське населення Ген. Губернії, зокрема українські хлібороби, пильно дбали про те, щоб можливо найкраще використати весняний час, бо які часи не були б, які події не хвилювали б нас, селянин знає, що найважніше його завдання подбати про хліб, приготуватися до жнив.

Не раз приходилося нашим селянам на деяких теренах східної Галичини веснувати під гук гармат, під глухий клекіт недалекого фронту. На нашій землі були часті війни, але як тільки вояк відбивав ворога, зараз виходив на поле господар, бо плуг і меч — це символ народу, що мусів твердо змагатися за своє існування на землі.

Не знаємо сьогодні, які ще події розвинуться до жнив, зокрема на східному фронті, але зі спокоєм, зрівноважено і впевнено будемо робити все, щоб своєчасно скінчити всі наші праці в полі, щоб забезпечити прожиток своїй сім'ї, щоб виконати свій обов'язок супроти суспільности, супроти війська, супроти німецької держави так, як це було минулого літа.

На східному фронті до останніх днів, як знаємо, панувала розмірна тиша. Весна не принесла там майже ніяких більших змін. Що большевики збирають там нові сили до нової літньої офензиви — це певне, але коли вони її почнуть, цього ми, очевидно, не можемо знати, хоч можна її сподіватися кожного дня чи ночі. Не можемо знати й того, який дух панує серед большевицьких військ і яка їх якість. Вістки з того боку фронту дають підставу здогадуватися, що це совітське військо в поважній своїй частині перетомлене, збідоване, споневіряне.

Большевики вели офензиву майже безперервно від літа минулого року до початку весни цього року й ввесь час мусіли платити велетенські жертви за свої теренові успіхи, які, однак, не дали большевикам того, чого вони сподівалися, тобто хліба. Замість повних магазинів, ворог находив пусті шпихлірі й знищені війною міста та села. Тому й не дивують нас вістки зі сходу, що вояки „красной армії" носять в кишенях зерно та їдять його, бо ж при боль-

шевицькій організації постачання та ще в умовах, які большевики там застали, годі сподіватися кращого стану. Не диво також, що голодні вояки кидаються на все, що можна взагалі їсти, а не рідкє їдять і просто помиї бо ж якщо докучає голод, то це їх єдиний рятунок, бодай на деякий час.

Нема підстав думати, що теперішнє літо поправить і забезпечить харчеве положення большевиків, бо хоч і зібрали б вони десь за Уралом, на Сибірі, гарні жнива, то справа достави на західний фронт буде і на далі незвичайно тяжкою. Очевидно з цього не будемо робити висновків, що харчева криза заломить большевицьку силу, але можемо твердити, що таке положення буде мати від'ємний вплив на боєздатність совітського вояка, як би там не намагались совітські демагоги й комісари підтримувати його боєвий дух агітацією і — кулеметами... Займаючи східні терени, з яких німецьке військо пляново, з огляду на цілість ведення війни, відступало, большевики горлали, що мовляв, уже найтяжче за ними, а до їх перемоги вже тільки один крок і мало не ціла Европа буде їхня. Можливо, що багато „бойцов" їм тоді повірило, але, що буде як вони переконаються, що вирішального бою ще не було взагалі, а очікувана „большевицька перемога" десь далеко за горами, за лісами, до яких дійти — не стане сили...

Ми не можемо знати де і коли прийде до вирішального удару. Провід німецьких збройних сил, що має образ цілости, знає, що робить і має свої пляни на всякі можливості, але про них, очевидно, нікому не говорить. Але так, як німецький військовий провід вишколює нові дивізії до нових, може вирішальних боїв, так само спокійно, солідно й витривало треба робітникам кувати зброю для тих дивізій, що тепер на фронті, для тих, що в поготівлі ждуть на накази й для тих, які щойно виконуються; так треба працювати всім працівникам в установах публичної ужитковости, так треба працювати і всім селянам, щоб забезпечити прохарчування. У цьому спільному зусиллі велика міць, яка єдина зможе зібрати велике жниво війни, яка буде в силі у відповідному вирішальному моменті перехилити терези перемоги на свій бік.

Я. Т.

Огляд подій

(Докінчення зі стор. 1-ої).

ські війська зійшли до озера Немі, але мусіли зупинитися в двох інших місцях — коло Рокка й Палестріни. Незабаром прийшло до боїв за Рим бо ворогові вдалося після важких боїв продістатися на віддаль 10 км. на схід від Риму. Одночасно на захід від Альбанських гір німецькі війська зайняли лінію ріки Тибру. Але і ті бої також не мають ніякого рішального значіння. Зрештою в Римі уже віддавна нема ніяких військових відділів, бо німецький провід не хоче виставляти на знищення цього старого міста, що відіграло таку велику ролю в розвитку не тільки европейської, але загалом всеілюдської культури.

Польський еміграційний уряд у Лондоні знову пережив кризу. Під натиском Москви мусів уступити заступник його голови ген. Сосньковський, що одночасно був також вождем польських збройних сил на еміграції.

Місцеві бої на Сході

Східний фронт далі перебуває в стадії підготови до майбутніх боєвих дій. Про це свідчать численні вдатні налети німецьких літаків на залізничі двірці в большевицькому запіллі: Шепетівка, Коростень, Рівне, Сарни, Жмеринка, Козятин і Фастів. На самому фронті приходило тільки до місцевих боїв. З-поміж них перше місце зайняла битва коло Яс, де німецькі війська на північ від того міста зайняли важні для майбутніх боїв узгір'я. Бажаючи відбити втрачені становища большевики вже кілька разів починали свої наступи, але безуспішно, бо згодом німецькі війська перевели нові удари на захід від Яс, де захопили нові стратегічно важні становища на горах. Крім того німецькі боєві дії відбувалися в передпіллі Карпат в околиці Коломиї та в просторі між Тернополем і Ковлем, де під Бродами німецькі та мадярські війська перевели вдатні наступи. На інших частинах східного фронту приходило до місцевих боїв коло Вітебська та Псковського озера.

В повітрі і на морі

Наче як вступ до початого висаду ворог постійно старався збільшувати свої летунські атаки на відкриті міста західних зайнятих просторів, Німеччини, Італії та південно-східних союзників, Мадярщини та Румунії. Минулого тижня ворожі летуни налітали на Кельн, Мангайм, Людвігсгафен, Заарбрюкен, Трієр, Аахен, Берлін, Ляйпціг, Позен, Котбус, Оснабрюк, Гам, та околиці Відня і Гановеру. У Франції ворожі летуни поцілили бомбами старий пам'ятковий собор у місті Руен, який цілковито знищений наслідком пожежі. В Румунії ворожі літаки бомбардували нафтовий басейн коло Плоешті. Підчас тих налетів ворог утратив понад 269 літаків, між ними багато важких 4-ох моторових бомбовиків. Німецьке летунство вдатно атакувало військові цілі у південній та східній Англії а зокрема пристані Торквей, Бринтон, Фолмен і Портсмавтс. В травні ц. р. вороже летунство втратило 1839 літаків, у тому 1026 великих 4-ох моторових бомбовиків. Ворогові пропало тоді найменше десять тисяч летунських залог.

Католицька церква рішуче осуджує летунські атаки на відкриті міста. Саме недавно два французькі єпископи звернулися з посланням до єпископів в Англії та Америці з протестом проти нищення церков і вбивання невинного цивільного населення. Треба знати, що недавно впродовж 3-ох днів від ворожих бомб у Франції згинуло 4.000 осіб а 5.000 гнийшло з ранами. Осудом ворожих летунських атак на мирне населення незабаром має зайнятися також з'їзд німецьких католицьких єпископів. Папа Пій XII-ий недавно промовляв до колегії кардиналів і різко осудив ворожі налети на Рим і загалом на відкриті міста.

В боях на морі німецькі підводні човни та літаки затопили в травні п. р. 24 ворожі транспортові кораблі загальної містоти 131.700 бр. тон та ушкодили 23 кораблі загальної містоти 169.000 бр. тон. Крім того ворог втратив 17 нищільників, 2 підводні човни та 12 менших боєвих одиниць, не враховуючи швидкоплавних човнів.

На водах Тихого океану

Американці поволі, але вперто змагають до поширення своїх летунських та морських баз на островах Тихого океану. Після того, як вони висіли в західній частині Нової Гвінеї коло Егітапе й Голяндії, 21. 5. ц. р. сильні відділи американської фльоти обстріляли острів Бієк, що входить у склад Шовтенських островів. Підчас висаду американських військ, японці затопили 9 ворожих кораблів а важко пошкодили 6 інших. Без огляду на велетенські втрати американці за всяку ціну хочуть втриматися на острові Бієк тому, що він положений в середині між островами Палав і Каролінами, Філіпінами, островом Целебес та іншими Сундайськими островами. Крім того Бієк надається на будову великих летовищ. Так американці приготовляються до наступу на Філіпінські острови.

Новий уряд у Болгарії

Дотеперішній уряд Божилова уступив. На його місце прийшов уряд Багрянова. Голова нового уряду покищо виконує також обов'язки міністра закордонних справ. Згодом міністром зак. справ має стати хтось з визначних болгарських дипломатів. Голова нового уряду Багрянов дуже популярний між селянством бо сам належить до хліборобської верстви. Він відомий також як один з найвірніших особистих приятелів покійного царя Бориса. Тому зміна болгарського уряду не має ніякого зовнішньо - політичного характеру. Просто ішло про те, щоб у важких нинішних часах, коли болгарське населення часто стає жертвою аліянтських летунських атак провід віддати у сильні руки. Такою людиною сильної руки вважають саме Багрянова. Побіч нього славою дуже енергійної людини втішається новий мін. внутрішних справ проф. Станішев, який колись винищив комуністів у Македонії. З давнього уряду залишився тільки мін. військових справ ген. Русев. Новий уряд уже заприсяжений Регенційною Радою.

Два дні між нашими стрільцями

Користаючи з запросин команданта ϟϟ Галицької дивізії, представники українського громадянства провели два дні, 3. і 4. червня, в гостях у нашій дивізії. Прибули туди представники УЦК під проводом проф. д-ра В. Кубійовича, представники Військової Управи під проводом полк. А. Бізанца, представники родичів із різних сторін нашої Батьківщини та відпоручники української преси з Генеральної Губернії і Німеччини.

Із зрозумілим зацікавленням приглядались гості життю-буттю наших стрільців у вишкільному таборі, в бараках, що серед зелені дерев, та зайнятям стрільців у терені, на площах вправ. А приглядатись було чому! Це ж велетенська машина, в якій, як у годиннику все йде в найбільшому порядку і кожна година, кожна хвилина має своє призначення, яке виконується точно, докладно, доцільно.

Зокрема з великим зацікавленням слідкували гості за всім, що доводилось їм бачити в терені, на площах вправ. Командант дивізії старався, щоб ми побачили якнайбільше. Вантажні авта перевозили нас з одного місця вправ на друге, щоб там, гуртуючись коло провідників поодиноких відділів, почути нові пояснення і вказівки, побачити за кожним разом нові вправи, нові боєві відділи в новій дії. Очевидно, увагу всіх, зокрема „цивілів", що не служали при війську і не нюхали пороху, але й „старої войни" ще із першої світової війни, приковували до себе вправи в гострому стрілянні, при співдії різних родів модерної, важкої і легкої зброї та вогнеметів. Але не менше цікаві були теж „тихі вправи" артилерійських батерій, протипанцирної зброї, санітарних частин, постачання і його охорони, тощо. Дефіляда одного з піхотних полків, легкої і важкої артилерії, змоторизованих протипанц. стрільців, фізілєрських сотень, муніційної валки тощо зосередила на собі теж належну увагу гостей. Дефіляда відбувалася перед командантом дивізії, й дивізійним штабом та запрошеними гістьми-делегатами з Краю. Вона проходила справно під звуки дивізійної оркестри й тривала довший час.

Дивлячись на ті різнородні вправи, на здобуте військове вміння наших стрільців, на їхню поставу, кожний з нас радів, що праця німецького проводу і його дружня співпраця з українськими старшинами й підстаршинами та пильність і витривалість стрільців дали такі гарні, такі великі осяги. Хоч усі ми того надіялись, але 10 місяців тому не в одного могли родитись і деякі сумніви. Сьогодні факти говорять за себе. Факти, що їх ми мали нагоду бачити власними очима, в цілій повноті потвердили наші найкращі сподівання, щодо боєвого вишколу нашої дивізії. Дивлячись на це, годі не вірити, що здійсняться і наші дальші надії, що так вишколена дивізія добре прислужиться Батьківщині в боротьбі проти східнього ворога. Перша дивізія стає зав'язком нових українських збройних сил справді високої кляси!

Хоч те, що ми могли побачити за короткий час нашого побуту в Дивізії, це, очевидно, тільки малий витинок з її великої праці й життя, але й це вже ясно вказало, що наші перші добровольці це вже справжні вояки, добрі вояки. В цьому нашому переконанні, здобутому з власних помічень, впевнили нас це німецькі й українські старшини. Сам командант дивізії сказав, що дивізія готова до бою, висловлюючи при тому своє переконання, що стрільці виявлять себе такими добрими на фронті, якими були у вишколі. Це переконання винесли і ми з побуту серед наших стрільців, бо ми не тільки мали змогу дивитися й помічати їх зовнішний вигляд, їх уміїості на вправах, їх озброєння, але в щирих розмовах ми мали змогу пізнати духову поставу наших добровольців, їх вояцьку бадьорість, їх свідомість великих завдань і обов'язків і рішеність твердо змагатися, продовжуючи славну традицію українського війська.

У перший день Зелених Свят усі гості взяли участь у стрілецькій Службі Божій на площі і панахиді за полеглих Героїв. Коротку й змістовну проповідь виголосив духовник дивізії о. митрат Лаба, згадуючи тих, що з любови до свого народу склали своє життя у жертву Батьківщині в боротьбі за її кращу до

Зеленосвяточна пожертва

Нав'язуючи до відозви УЦК, поміщеної в попередньому числі нашого тижневика ч. 23 з дня 4. 6. під повищим наголовком, прохаємо використати долучені до того ж числа „Крак. Вістей" поштові складанки на пересилку зеленосвяточних пожертв.

Поштові складанки УЦК слід використовувати лише на пересилку грошей, призначених для УЦК, а не висилати ними грошей, призначених для „Українського Видавництва" на передплати і т. п.

При пересилці грошей слід подати НА ВІДТИНКУ ПОШТОВОЇ СКЛАДАНКИ, призначеному для УЦК, ДОПИСКУ „ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНА ПОЖЕРТВА", щоб тим зазначити призначення грошевої пересилки.

Постараймося, щоб ні одна складанка, призначена на пересилку зеленосвяточної пожертви, не змарнувалась, але повернулась до УЦК з додатком на допомогу нашим найбільше потребуючим братам!

Хай з нагоди цьогорічних Зелених Свят гасло „Брат — братові" найде своє реальне оправдання.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

Між нашими стрільцями

(Докінч. з 2-ої стор.).

лю." Після Богослуження на святочному зібранні у театральній залі, в якому брали також участь гарний стрілецький хор і оркестра, промовляли до зібраних старшин і підстаршин та гостей Провідник УЦК, Голова Військової Управи, один з представників батьків, що м. і. склав щиру подяку командантові дивізії за запрошення приїхати у відвідини, за його батьківське відношення до наших стрільців, а врешті й сам командант дивізії, ген. Фрайтаг.

Після обіду скоро минув усім час на гутірках і розмовах зо знайомими і прийшла хвилина від'їзду. Багато старшин і стрільців прибуло на двірець, щоб попрощати гостей. Від'їздили ми надзвичайно вдоволені з побуту в Дивізії, щирим прийняттям, яке стрінуло нас як з боку німецьких так і українських старшин і наших стрільців; вдоволені, що мали змогу відвідати наших вояків, приглянутись їх життю, побачити їх здоровими й бадьорими, побачити теперішній стан їх вишколу й їхнє озброєння. — Це все наповнює нас вірою, що вони і всі ті, що підуть їхніми слідами, в дружньому оперті об німецькі збройні сили, виконають своє велике завдання супроти рідної Батьківщини, супроти українського народу, якому повною руїною загрожує найбільший ворог — наш і всієї Европи. Ми віримо, що теперішнім нашим воякам вдасться осягнути те, чого не змогли осягнути попереднім всіма їхні геройські попередники. Тепер, разом з німецькими військами вони переможуть ворога і здобудуть Україні право на гідне життя в новій сім'ї европейських народів.

(яз)

Нова Ревія у Самбірському Театрі. Театр ім. Тобілевича в Самборі виставив 14. 5. нову ревію п. з. „Що кому подобається". Різнородна та багата змістом ревія пройшла з повним успіхом.

Подружжя і родина

Здорова родина — це маленька клітинка єдиного національного організму, в якій розвиваються всі найшляхотніші риси, властиві якомусь народові. Кожен нарід складаються з величезної кількості родин, зв'язаних спільною мовою, звичаями, спільним минулим і майбутнім та завжди росте кількісно й якісно саме з одиниць, що проходять школу родинного життя. Томуто руйнація родини неможе, так чи інакше, не відбитися на житті цілої спільноти, на її повноцінності та свобідності. Це добре розуміли наші вороги, особливо большевики, що ставили одним з головних завдань своєї політики зруйнувати українську родину, вигнати з неї все здорове, життєздатне, щоб таким чином поступово знищити і ті самобутні природні вартості, які має український нарід. Проте сила національної стихії завжди виявлялася міцнішою за все, що насаджувалося згори, вона диктувала свої права і свої закони розвитку.

Питання родини завжди, в усяких часах і обставинах, було для нас важливим. Ми радієм, коли в цій ділянці нашого життя все добре і тривожимось, коли щось не все гаразд. І саме тут усе стояло в центрі уваги подружжя, бо, в основному, від його стійкості та нерозривності залежить здорове родинне життя а разом і життя всієї спільноти.

В родині насамперед виховуються моральні якості одиниці, які потім проявляються в громадянському житті і залежно від вартості цих якостей, залежить і вартість одиниці. Коли людина виховується в дружній, працьовитій родині, буде мати почуття обов'язку та відповідальності перед своєю родиною, турбуватиметься про її добру славу й безпеку, вона буде такою ж потім і в громаді, бо відповідальність за родину виробляє відповідальність і за нарід, а загроза для родини є одночасно й певною загрозою для громади.

Кожне подружжя — це не тільки чисто фізичний зв'язок, а й, передусім, духовий, моральний, який проявляється, між іншим, в тому, що через подружжя, батьківство та материнство чоловік і жінка досягають доповнення свого я. Томуто без родини життя одиниці було б майже безцільне і навіть віддаість громадянській та, примірово, науковій чи якійсь іншій праці не цілком заповнить ту прогалину, яку творять духові потреби людини.

Але в житті іноді трапляється так, що молоді люди зволікають з подружжям, ніби боячись турбот, зв'язаних, передусім, з дітьми. Таким людям родина здається зайвим клопотом а то й просто „тягарем", вони забувають, що, як добре кажуть старші люди: „Дасть Бог діти — дасть і на діти". Правда, іноді родинне життя буває й нелегким, але в цьому випадку воно завжди залежало від самого ж подружжя і в більшості від невдалого добору цього подружжя. Тому на це мусимо звертати увагу. Головніше, що мусить лягти в основу будування нашої родини — це, перш усього, національно чистий її склад. Не треба доводити, що подружжя з представників двох окремих національних спільнот не тільки буде в собі таїти безодню, яка так чи інакше проявлятиметься на кожному кроці, а й ставатиме на перешкоді плеканню чистого, духово-з'єднаного та здорового покоління.

Неменш важливою умовою для подружжя є й спільність характерів, які в різних одиниць, навіть і тієї ж самої спільноти, можуть всеж, цілком природно, мати свої особливості та відміни. Тому подружжя мусить себе розуміти, завжди знаходити спільну мову та виробляти спільний погляд на життя.

Деяке значіння має також і вплив того з членів подружжя, хто має більше моральних якостей, досвіду й життєвого такту та повагою може стоїть вище від другого. Подружжю, що творить родину, в якій завжди мусить виховуватися почуття поваги до батьків, почуття любови до своєї хати, яке потім уже переходить і до оточення, до громади, треба й на цю сторону родинного життя звернути належну увагу. Тому забезпечуючи родину від аморальних впливів, один член подружжя мусить допомагати іншому побороювати лихі нахили та звички, створюючи таким чином гармонійно-здорову клітину.

Само собою зрозуміло, що в кожній родині, залежно від самого подружжя, може бути безліч дрібниць, що в'яжуть його, але ясно також і те, що від самого ж подружжя залежить щасливе, повновартісне і, таким чином, корисне для своєї спільноти життя. До цього мусить змагати кожен член подружжя, бо саме дружнє подружжя і здорова родина — це запорука дружної і здорової нації.

П. Конн.

Партизани за большевицьким фронтом

Таємна директива совітського генерала

Жахливої слави зажили большевицькі партизани. Ховаючися по лісових хащах, вони тероризують звідти довколишню людність, грабують і вбивають людей, руйнують та палять їхні господарства й оселі.

Ненависть до тих лісових большевицьких розбишак охопила широкі кола людности прифронтових районів, де діють большевицькі партизани.

Численних фактів злочинів совітських партизанів, як і загальної люті, до них мирної людности, не встані приховати й самі большевицькі володарі. Таємна директива начальника політичного відділу 60-ої совітської армії генерала-майора Ісаєва, захоплена в останніх боях на півдні східного фронту, переконливо свідчить про це. А сам цей документ становить зразок большевицької брутальности й цинізму, та є наказом безпощадно винищувати українців.

У своїй директиві большевицький комісар насамперед потверджує, „що в останньому часі сильно збільшилася кількість грабунків і насильства большевицьких партизанів, які спричинили вороже ставлення вояків і старшин червоної армії до них. Далі начальник політичного відділу пропонує „привлекать к строгай атветственности" всіх вояків і старшин, що „аскарбітєльно" ставляться до партизанів.

Глибоко помилився б той, хто на хвилину припустив би, що генерал-майор Ісаїв далі в своїй інструкції поручатиме заходи для боротьби зі злочинами тих партизанів. Нічого подібного! Він лише цинічно повчає, як звалювати відповідальність за злочини на інших: „Всі беззаконні вчинки наших партизанів систематично перекидати на українські націоналістичні банди". Мордують і вбивають совітські партизани, а винні в цьому „українські націоналістичні банди".

Між іншим, цим совітський генерал потверджує наявність у совітському запіллі і протибольшевицького повстанчого руху в Україні.

„В більшості, — пише далі в директиві генерал-майор, — злочини партизанів треба зводити до справедливої кари супроти ненадійних елементів серед людности Західної України, де широкі кола населення настроєні націоналістично". Практично це означає: за злочини партизанів треба безпощадно розправлятися з українцями.

Ця точка директиви начальника політичного відділу 60-ої армії є безпосереднім наказом застосувати терор проти українців.

Цинізмом і жорстокістю вражає остання точка цієї директиви. „Всім політробітникам вміло й вперто провокувати українських націоналістів на злочинну й бандитську діяльність і на випадок успіху передавати органам „СМЕРШ", прокуратурі й військовому трибуналові".

Щоб мати будьяку підставу для запровадження найжорстокішого терору в Західній Україні, для винищення українців, Ісаєв повчає своїх підлеглих провокувати українців до злочинів.

В. Ц.

Що писали перед висадом на Заході

Англійська та американська преса писала, що всі приготування до висаду на Заході Европи вже закінчені. Рівночасно часописи ворожого табору зазначають, що переведено їх з найбільшою дбайливістю. Про речинець висаду знало — як кажуть — тільки 30 осіб, але і тим не вільно признатися до того. Коли недавно голова канадійського уряду Мекензі Кінґ виговорився, що саме він є одним з тих, якому відома ця тайна, військові кола його добре полаяли. Як можна зміркувати з голосів німецької преси ворог головно розраховує на свою велику перевагу в людях та воєнному матеріялі. Він мабуть намагатиметься вдарити одночасно в кількох місцях. Дуже можливо, що тоді також прийде до посилення боїв в Італії і що тоді почнеться також наступ большевиків на Сході, але Німеччина вже давно готова на це і рішена присвятити всі свої сили, щоб у рішальній хвилині рішально вдарити.

Перед висадом у Франції алянти хотіли також приготовити ґрунт політично. Це тимбільше необхідне, що алянтські летунські атаки на французькі міста страшенно огірчують французів. З тією метою голова французького комітету в Альжирі ген. де Ґоль мав виїхати до Лондону, щоб особисто поговорити з Черчілем. Притому виринає також потреба порозумітися з Рузвелтом. Де Ґоль домагається, щоб алянти вважали його альжирський комітет французьким урядом.

Перші Залізні Хрести в Галицькій Дивізії

Губернатор Галичини ϟϟ Бриґадефюрер д-р Вехтер промовляє до відзначених стрільців. ϟϟ П. К. Веєр.

По вулицях міста проходили величаві манифестації. На Святоюрській горі відправлялася святочна Служба Божа. Серця галицької молоді здригнулися та вдарили сильнішим ритмом. Наш сон про зброю здійснювався. Це було рік тому.

ПЕРЕЙШЛИ ВОГНЕВЕ ХРЕЩЕННЯ

А сьогодні вже перші відділи галицьких добровольців на фронті. Вони перейшли вже своє вогневе хрещення, доказали, що гідні стати поруч німецького вояка, й ніде не схилити вниз козацького прапора. Доказом цього було і свято врядженe в роковини проголошення Дивізії в одній з її частин, яка перебуває саме тепер на фронті. Це урочистість відзначення найкращих вояків, тих, які доказали, що вони гідні носити на грудях відзнаку лицарської чесноти: „Залізний Хрест".

Свято вшанував своєю присутністю Губернатор Галичини д-р Вехтер, який прибув на фронт, щоб у цьому моменті бути зі своїми галицькими вояками.

На лісній поляні, кілька кроків від наших останніх висунених становищ і стрілецьких ровів, стає до звіту відділ тих, яких груди за хвилину прикрасить Хрест на червоно-чорно-білій ленті. Це три старшини, кілька підстаршин німців та чотири українські стрільці. Все стоїть нерухомо, випрямлено, все застигло. З-під сталевих шоломів глядять спокійно вояцькі очі. На руках у всіх галицькі леви.

Лунають слова команди. Ад'ютант полку здає звіт Губернаторові, який на чолі старшин зближається до відділу. Короткі, вояцькі промови Оберфюрера Б., який має доконати відзначення, та Бриґадефюрера, який звертається особливо до відзначених українців:

— Пам'ятайте, що на Вас дивиться ваша Батьківщина. Що від вашої постави залежить її доля. Будьте прикладом для всіх інших.

УРОЧИСТІСТЬ ПІД АКОМПАНІЯМЕНТ ФРОНТУ

Поміж слова промовців вривається щохвилини гук гармат. Стрільна перелітають зі свистом понад поляною. Часом сипне дрібно скоростріл, то знову відізветься поодинокий постріл. Це фронт акомпанію. Та це не впливає на хід подій.

Оберфюрер підходить до вояків, поданих до відзначення. Кожний з них подає своє прізвище та частину. Оберфюрер припинає на їх грудях хрести і щиро, по-товариськи задає запити та жартує з ними. Видно, що це товариш поміж товаришами. Оберфюрер доходить до нової чвірки.

На черзі малий, чорнявий стрілець Білецький з Бойківщини.

— Який на зріст? — паде питання.

— Метер шістьдесят три.

— А чому не виріс більше?

— Дріжджей за мало їв, Оберфюрер — відповідає чорнявець.

Сальва сміху вітає цю влучну відповідь.

— А цей, це найкращий танцюрист у полку — показує полковник на стрільця Виклюка.

— Славно, приятелю. Але я бачу, що і з большевиками ти також добре погуляв — говорить Оберфюрер, припинаючи на грудях хороброго юнака червону стрічку.

Ще кілька слів Бриґадефюрера до наших юнаків, що на їх грудях красуються ленти.

Він стискає хлопцям руки, ґратулюючи.

— Бороніть свою Батьківщину! Докажіть, що ви її найкращі сини!

Погляди добровольців говорять більше за слова. Вони свідомі ролі, яку на них наложила історія.

СКРОМНІ СЛОВА ПРО ВЕЛИКІ ЧИНИ

Нашу чвірку оточують тепер товариші, ґратулюють їм та випитують як то було.

— Це не було, властиво, нічого такого великого — розказує малий чорнявець, Василь Б. Ми були в бою з переважаючим ворогом. Нашим вогнем ми прогнали його на кількадесять метрів. Большевики залишили різну зброю між іншим, одну протипанцирну гармату та три скрині муніції. Я підповз до гармати і, спрямувавши її на ворога, почав бити його з його власної зброї, поки не вистріляв усіх трьох скринь. Коли большевики знову почали наступати і я мусів вертатися, жаль

Губернатор вітає хоробрих вояків з відзначенням.

ϟϟ П. К. Веєр.

мені стало гармати. З хати, що була близько біля мене, я вивів коняку, запряг у гармату тай гайда до своїх. От і все — закінчив скромний оповідач.

Другий з нашої чвірки, вістун Василь В., приніс важне звідомлення до своєї частини, знищивши по дорозі ручними ґранатами цілу большевицьку патрулю.

Також два останні, а саме Богдан Г. та Осип Ю. нещобудь доконали. Перший із них у двох зі своїм провідником групи боронив до останнього набою в скорострілі власні становища, аж поки не прийшла допомога. Другий у бою з большевицькою бандою здобув ворожий скоростріл та знищив „штаб" бандитів.

Скромні слова наших юнаків. Але чини, що вони їх доконали не такі прості і легкі. Вони вимагають великої військової дисципліни, посвяти, геройства. А цього не бракує нашим добровольцям.

В першу річницю створення нашої Дивізії, вона вже є фактом. Галицька Дивізія — це дійсність, це сила.

Доказом цього Залізні Хрести на грудях наших добровольців.

ϟϟ Олег Лисяк.

ІЗ РІДНОГО МИНУЛОГО

Чумаки

Перших слідів чумацтва треба шукати в українських купців, що за перших українських князів вели торгівлю з Грецією. Було то за Олега й Ігоря в IX і X. віці. Україна вела торгівлю не тільки морем, але і сушею. До кримського міста Судака їздили торгівці критими возами, так званими мажами, до яких запрягали волів. Вони везли з собою соболі, куниці, та інші шкіри, везли збіжжя, мед, а замінювали все це на шовкову матерію, на овочі, рибу, вино та сіль.

Тодішня торгівля велась трьома шляхами. Водна дорога вела по Дніпру і через Чорне море в Грецію. Друга дорога звалась „Золотим шляхом" і вела в придунайські міста та в Болгарію; туди ходив і князь Святослав, отець Володимира Великого. Літопись каже, що до Болгарії привозили тоді з Греції паволоки, вино й овочі, з Чехії й Угорщини срібло і коні, з України шкіру, віск і мед. Третьою дорогою був шлях „Солоний", що вів у Крим та до Азівського моря. Але їзда була в ті часи дуже небезпечна через напади диких орд. Купці збирались в артілі, т. зв. „валки", і добирали собі ще збройну дружину.

За Козаччини торгівлю провадили або самі козаки, або вони були лиш посередниками в торгівлі між Україною і Кримом; в небезпечних місцях вони супроводили чумацькі валки і перевозили їх через ріку.

Іноді траплялось, що чумаки, дійшовши до чорноморських берегів, попадали в зачумлене місце; тоді звичайно всі вимирали. Для охорони від цієї заразливої хвороби, чумаки ще дома намочували свою білизну в дьогті. Звідси і пішла їх назва „чумаки".

Чумаки були люди заможні; нерідко бували кредиторами селянина і позичали убогим землякам хліб та гроші. Чумаки ділились на ранніх, середніх і пізніх. Як чумак іде в дорогу разом з весною, то чумак „ранній"; як об Іллі, то „середній"; а як восени, перед Покровою, то „пізній". Умовившись з собою про день виправи, сходились чумаки на означенім місці — звичайно за селом на вигоні — і тут вибирали собі досвідченого отамана; потім наступали „проводи", цебто прощання зріднею, знайомими та друзями, і, нарешті, виїзд у дорогу.

В нинішніх часах чумаків усе менше. Нові комунікаційні способи, залізниці та пароплави, відібрали в них багато зарібку; торгівля пішла на зовсім інший лад.

Чумаки відрізнялися дуже від хліборобів. Їм було тісно в хаті та на полі, їх тягло туди, де степ широкий, де небо безкрає, де дороги предовгі.

Чумаки — це українські каравани. Збираючися в дорогу, треба було добре уважати, щоб не забути чого. І одіж і їжу, і сокиру, сверлик треба було взяти з собою, бо там, у степу, нічого не дістанеш. А найпаче здорову худобу треба мати з собою, щоб не згинула в дорозі, бо тоді — біда.

Як надійшла весна, чумак не міг всидіти в хаті. Відсвяткував Великдень, розпрощався з ріднею, пішов на кладовище помолитися на гробах своїх рідних, запріг волів до великих возів і виїзджає із села. За селом під лісом збирається табір. Там родичі і знайомі прощаються з ними. Не раз два-три дні стоїть такий табір і два-три дні триває прощання, аж поки отаман не дасть знаку. Тоді всі стають навколішки і моляться. Помолились, поблагословились, ляснули батоги, скрипнули вози і табір рушив з місця.

Їдуть чумаки перший день небагато. Якось мовчазно, тихо між ними. Жаль села, родичів, рідні; хто знає, чи побачаться з ними.

Та з кожним днем швидче обертаються колеса, гучніше лунають

Суспільне забезпечення осіб з Г.Г., що працюють в Німеччині

КРАКІВ. — Серед чужинців, що працюють у Німеччині, значний відсоток творять особи з Ген. Губернії. Справа їх суспільного забезпечення незвичайно важна, вона, врештою, унормована подібно, як у Генеральній Губернії. На деяких відтинках особи, що працюють у Німеччині користуються навіть більшими правами, ніж у Генеральній Губернії.

Зачнемо від хворобових забезпечень. Згідно з обов'язуючими законами, особа, що їде до Німеччини на роботу, користає з суспільно-хворобових забезпечень від тієї хвилини, як почне свою подорож до місця праці. Якщо дана особа захворіє на терені Генеральної Губернії, вона користається з лікарської та шпитальної допомоги тієї Суспільної Забезпечальні, що на її терені ця особа захворіла. Це ж саме обов'язує також на терені Німеччини.

Підчас праці в Німеччині хвора особа одержує лікарську й дентистичну допомогу та всі лікарські засоби. На випадок нездібности до праці їй прислуговує допомога й опіка в лікарні. Право до цих чинитьб робітник одержує з хвилиною, як почав працю. Інші чинитьби (напр. кошти породу) прислуговують працівникові лише по 10 місяцях. Тут зараховують час, що в ньому дана особа була забезпечена в Генеральній Губернії.

Управнення з рації суспільного забезпечення прислуговують автоматично не тільки самому працівникові, але також його жінці й дітям, без уваги на те, чи ці особи перебувають у Генеральній Губернії, чи в Німеччині. Особи Генеральної Губернії, користаються із хворобових забезпечень у тому самому засягові, як забезпечені німці.

Кожний чужинець, що працює в Німеччині забезпечений також від випадків. З цього приводу він не платить ніякого додаткового внеску. Робітник забезпечений від випадку вже підчас подорожі до місця праці, чи повороту додому, також підчас подорожі на детальну відпустку і підчас повороту з неї. Крім допомоги, що її вразі випадку дає німецька Каса Хворих, чи Суспільна Забезпечальня у Генеральній Губернії, робітникові також належиться рента: її висота залежна від ступня нездібности до праці і до заробітку. Виплата ренти мусить наступити найпізніше на початку 27-ого тижня після випадку.

Якщо дана особа вернеться до Генеральної Губернії, а висота ренти ще неустійнена можна домагатися тимчасової ренти. Рента від випадку прислуговує також удовам робітників, що працювали в Німеччині та що згинули при праці.

Особи із Генеральної Губернії, що працювали у Німеччині, забезпечені також на випадок інвалідности і старости. Це забезпечення обов'язує також особи, що працюють у сільському господарстві. Як відомо, сільсько-господарським працівникам у Генеральній Губернії це забезпечення не прислуговує. Час забезпечення у Генеральній Губернії зараховується до часу забезпечення в Німеччині. Інвалідського забезпечення в основі має право домагатися такий робітник, який не може заробити одної третьої того, що заробляє фізично й умово здорова особа, з тою самою освітою, в тій самій околиці. Щоб дістати ренту інвалідности, треба мати за собою щонайменше 4 роки інвалідського забезпечення. Для осіб, що працюють у Німеччині, введено деякі спрощення, а саме ренту інвалідности можуть діставати особи, що працювали в Німеччині щонайменше 50 тижнів.

Чи потрібні пільні межі?

Раціональне використування кожного клаптика землі

(*) Кожний хлібороб, який побував у західних краях Европи, дивувався, коли бачив, що там зовсім нема меж, як це у нас. Західно-европейські селяни відділюють свої ниви в той спосіб, що вворюють поміж нивами борозну та вкопують на її кінцях великі камені, або стовпики, а також садять овочеві дерева чи овочеві кущі.

Там не існує таких як у нас меж, бо вони є шкідливі перш усього тому, що пільні межі є дуже догідним місцем для розповсюднення найрізнородніших бур'янів. Боротьба з бур'янами на ниві, не матиме потрібного успіху, коли побіч ниви є пільна межа, тобто необорана ширина в якихось 25—50 цм, пояс землі, де людська рука не нищить бур'янів. Межі є також знаменитим сховищем для різнородних шкідників, особливо ж мишей, хом'яків, ведмедиків, численних родів шкідливих хрущів та їх личинок. І знов треба сказати: на ніщо не здасться часто дуже мозольна боротьба зі шкідниками на ниві, коли вони мають такий безпечний захист у сумежним поясі землі, яким є межа.

Пригадаймо собі, як тяжко винищити пільні миші на ниві, а це головно з тієї причини, що вони мають такий безпечний захист у землі на межі.

Як учить життя, пільні межі зовсім не є ніяким заборолом спокійного посідання та згоди між власниками сусідних нив. Скільки процесів, сварок, гніву й бійок було, а навіть скільки людської крови пролило ізза тих нібн то безпечних пільних меж, бо знаємо як легко, нераз мимоволі, підорати межу. І зараз вибухає між сусідами ворожнеча, бо нарушилось межу, нераз лише на ширину кількох центиметрів. Знані є випадки, коли судовий процес за нарушення межі коштував обом сусідським сторонам дорожче, ніж виносила ціна обох сусідських нив.

Зовсім інакше, коли ниви відмежовані глибоковкопаними стовпиками, чи каменями та ще й посадженими деревцями. Там нема вже, що підорювати. Навпаки, тоді ще й орач стережеться зачіпити плугом межовий камінь, чи стовпик, бо може й плуг зіпсувати.

У нас у краю є багато каміння. В Карпатах та на Підкарпатті маємо багато каменів-пісковиків, на Поділлі та на схилах подільських ярів, є чимало плитових пісковиків. Лише може на обох наших низах на надбужанських та надсянських нема каміння. Але там дуже гарно росте всяка деревина. Ото ж нема нічого легшого, як відмежувати ниви камінням, деревами, чи кущами.

ПРЕМІЇ ЗА ПРИВІЗ ДЕРЕВА В ГЕН. ГУБЕРНІЇ

(*) Звоження дерева з лісів — це одна з тяжких проблем, які все ж таки треба розв'язати. Зрубане дерево треба звозити селянським возом. Транспорт дерева з гір — це дуже небезпечна робота, що часто грозить навіть смертю. Перед кількома роками введено шарваркову службу, що має на меті звозити дерево з лісів до тартаків чи до стацій. Показалося, що це замало. Тим то в останньому господарському році введено першу велику акцію премій за звоження дерева. Візники одержували премію у формі харчів і паші для коней. Очевидно, що висота премії залежна від кількости звезеного дерева, і взагалі від різних умовин, що панують у різних округах, чи областях.

Виняткову видайність преміювали додатково набувними квитками, що за них можна купити волокняні артикули, предмети домашнього вжитку і т. д. Життя показало, що система премій дуже добра, тому її збережуть і в цьому році. Змінено тільки підставу виміру премії: мінімум дерева в кубічних метрах, замінено на мінімум заробітку від фіри. При цій системі краще можна мати на увазі всі шляхові і теренові умовини та рід звезеного дерева. Підстави теперішньої системи показалися справедливіші ніж попередньої.

співи і валка все далі та далі посувається в трави, в степи, назустріч весні і сонцю полудневому. Минають чумаки Україну, перейшли Гуляйполе і Новомиргород, перейшли нові поселища — ось уже степ розлогий та веселий. Весело чумакам. Степ, як море. Весняна трава так і преться щетиною із землі. Жайворонок високо злітає, заливаючись безкраєю піснею. Весело горить вечорами вогник із сушняку — чумаки облягли кругом огнища та слухають, що розказує старий отаман. Як то воно колись тут жилось на цих степах! Він од живих людей чував ще про запорожців, про їх вдачу козацьку, про тодішню степову волю, і як то колись не раз на цих степах приходило одганятися і від татарви і від лихого чоловіка. Бувало бери з собою і спис і рушницю — всього тут бувало.

Стомився розказувати старий отаман, замовк.

А потім:

— Нуте, хлопці, чого лежати дармо. — І затягнулась пісня широка, як степ, глибока, як море. Лунає по степу розголос чумацької пісні, будить малу пташину, що то примостилась під грудочкою чи кущиком. Замовк на мить соловейко в терені, нашорошив вуха вовк-сіроманець, що нишком вкрадався до отари, — все, наче зливоване, слухає цю пісню.

А чумаки співають, радіють. Он господарський синок аж підріс, як у пісні згадали волів круторогих, сивих; його так і манить та слава чумацька! Он чумак-наймит задумався, загадався про своє бездольне життя, про своє сирітство, і думка його завидує тому чумакові, що то в пісні „сімсот волів в його оборі". А он і отаман, старий чумак, якось важко схилив голову на груди, згадуючи свій вік молодий, свої літа молоді і може затужив за своєю молодістю.

Всі мовчать, аж поки хтось не почне: „От так воно раз було", — — і йде оповість якоїсь пригоди з чумацького життя, що то її вже не раз чули, а все таки слухають, ніби щось нове, ще нечуване. Чого тут не почуєш! І про татарина, що вола вкрав, і про москаля, що хотів порізати чумаків, і про солдатів і про те, як сіль збирають; всього тут наслухаєшся, поки знов пісня не переб'є оповідання і не сповнить степу луною...

Так складалися чумацькі пісні. Нема в них нічого непотрібного, лишнього. Пісня переходить через душу багатьох людей, доповнюється або скорочується, поки не стане такою, що вже нічого в ній змінити.

Як би з тих пісень зробити одну поему, то була б це епопея чумацького життя.

В. Борисів.

З ПРИРОДИ

ЗОЗУЛЯ

Коли розпуститься перша брость на дереві, а ліси й поля вберуться в нові світлозелені шати, коли задзвенять тисячі різнородних пташиних голосів, закує також і зозуля. Те, звичайно з двох складів (ку-ку!) зложене кування — то вабний оклик самчика, бо самичка не кує, тільки тихо, скреготе.

Кування зозулі хоч одноманітне, тужливе і навіть трохи хрипке, все ж має в собі стільки принадного, що неможна не прислухатися до нього з задоволенням. Воно ж віщує нам весну, нагадує, що природа повернулася знову до життя, воно є, ніби прообразом буйної сили молодости. Голос зозулі лунає далеко по лісах і гаях, але вона дуже полохлива і тому рідко коли можна її бачити. Найчастіше зозуля ховається в найгустішому вітті деревних корон і саме цим пояснюється те, що багато людей краще знає зозулин голос, ніж саму зозулю.

Підчас кування зозуля обвішує крила, напружує хвіст і надуває шию. При першім тоні свого „ку-ку" спускає голову вниз, а при другім підносить її вгору, немов вітаючи на ново зеленіючі луги, гаї та всю оживаючу природу. Це кування дало зозулі в багатьох мовах і назву: по-латинні вона зветься „кукулюс", по-італійськи „кукульо", по-французьки „куку", по-німецьки „кукук", у поляків зозуля зветься „кукулка", у москалів „кукушка", у чехів „кукучка", у сербів „кукавиця", у нас на лемківщині зовуть її „кукучка", а в усій Україні, в піснях, називають зозулю „кукавкою".

Німецький селянин, жартуючи, каже, що зозуля цілому світові сповіщує своє ім'я, а німецький письменник Гелер зложив віршами гарну байку про те, як то раз зозуля питала шпака, який був утік з міста, що говорять про спів різних птиць. Довідалась вона, що все місто славить ляск солов'я, половина міста вихваляє жаркіт жайворонка, свист коса також був не одному довподоби: — „Що ж говорять про мене" — допитувалась нетерпляче зозуля. — „Про тебе ніхто і не згадує" — відповів шпак. Така невдяка вразила зозулю і вона вирішила заєдно викликувати своє ім'я та так звеличати саму себе.

Зозуля в Україні, як в більшій частині країв Европи, є звичайним птахом, хоч і в не дуже великій кількості. Часто доводиться чути в певній околиці лише кількох самчиків, що кукукають. Коли один самчик почує кування другого, впадає в скажену лють і викликає суперника до боротьби. Слабший мусить уступити. Увечорі зозуля втихомирюється, щоб при новім денним брязку зно

З життя українських робітників у Німеччині

Українське робітництво в Терніц і околиць складає цією дорогою подяку УЦК за культурну опіку над робітництвом, яке, далеко від своєї Батьківщини і рідні, виконує тяжку і відповідальну працю.

До нас двічі загостив Станиславівський Театр: перший раз 5 травня ц. р. з оперетою „Запорожець за Дунаєм", а другий раз 15 ц. м. з оперетою „Наталка Полтавка". Тяжко описати те захоплення і задоволення з цього приводу серед нашого робітництва. Велика більшість глядачів уже роками не бачила рідної вистави, тому з напруженням прислухалась до кожного слова пісні, до кожного звуку супровідної оркестри. Присутні просто переживали те, що бачили на сцені, плакали і сміялись, раділи й сумували. Ніколи не забудемо вигляду глядачів підчас „Молитви" з оперети „Запорожець за Дунаєм". Ті обоготворені лиця і сльози на очах! Або знову скільки дівочих сліз полилось при сцені, як Терпелиха докоряє Наталці, і знову ж, яка безмежна радість з доброго закінчення цієї п'єси. Треба зазначити, що більшість слухачів походило з підсов. України. Сподіваємося, що УЦК і надалі не забуде про нас — будуть приїздити до нас культурні організації. Це ж одинока наша розвага і розрада на далекій чужині.

Полтавчанин, харківчанки і галицька братія

ву вернуться до нової коротні.

Зозуля кидає наш край при кінці серпня або на початку вересня, щоб у тепліших краях, напр., в північній Африці, зимувати. В квітні зозуля знову прилітає до нас. При сприятливій погоді часом уже в перших днях квітня вона кує, однак властивий її гарячий час припадає на місяці травень та червень. Після свята св. Петра і Павла вона зовсім перестає кувати або, як кажуть наші селяни, стає німою.

Коли зозуля починає кувати, а дерева ще не олистились, тоді наші господарі віщують голодне літо, коли ж у той час поля і луги вже красуються зеленню, то селяни думають, що це ознака добрих урожаїв. Тому часто можна й почути на селі приказку: „коли закує зозуля до Юрія на голе дерево, буде голодне літо, а як на лист — буде поліття". Коли перестає кувати зозуля, якраз стигне ячмінь і це дало привід до байки між людьми, про те, що ніби зозуля тому й затихає, що їдячи зажерливо неспілий ячмінь, так запихає горко остюками, що аж хрипне та німіє. Це, звичайно, вигадка без всякої підстави, бо ж відомо, що зозуля не зачіпає зерна а живиться виключно звириним кормом, поїдаючи передусім комах. Подекуди сільські люди думають, що після Петра зозулю гонять і клюють дзьобом усі птиці і тому вона утікає від них та ховається між густим гіллям.

Зозуля не в'є собі гнізда а зносить покладки через нерівночасний їх розвій у гнізда плисок, червеняків, кропив'янок, пийок та інших малих пташок і те, що дрібні пташки в своїм гнізді іноді годують зозулю, замість власних дітей, дало основу до дивовижних повісток.

І. Верхратський.

Жертви ворожого налету на шпиталь

Війна забирає багато жертв з-поміж цивільного населення, які гинуть від ворожих бомб. Ворожі летуни кидають часто бомби наосліп, розбиваючи церкви та мешканеві споруди, які не мають нічого спільного з воєнним промислом. Часто трапляються також налети на шпиталі, як от, у нас, в Мюльгавзен (Ельзас), 11. 5. аліянтські летуни сильно пошкодили шпиталь, вбиваючи притому деяку кількість хворих, між ними й малих дітей.

Тоді згинув там, між інш., Ілько Домович, ур. 6. 10. 1900 в Новошиях, пов. Самбір. Він виїхав був ще в 1929 р. на роботу до Франції. Працював дотепер в копальні потасової соли в Стафельфельден (Ельзас) був заступником голови гуртка УНЮ в Пульверсгайм і передплатником тижневика „Кр. Вісті". В шпиталі в Мюльгавзен був на операції сліпої кишки. Полишив дружину і двоє дітей. Того ж дня від ворожих бомб згинула в шпиталі Оленка Евин, ур. 13. 9. 1932, донька Павла і Катерини. — В. І. П.!

Іван Собків (Пульверсгайм)

Дитячі садки в львівській окрузі

В минулому році було у львівській окрузі біля 70 постійних дитячих садків. Сьогодні їх усього 30. Все ж. не зважаючи на важкі умовини праці, особливо в Делеґатурах більш висунених на схід і на південь, дитячі садки в тих місцевостях, у яких вони є, розвиваються гарно. В гефераті дитячих садків при УОК Львів-село йде тепер гарячкова підготова до того, щоб уже в короткому часі відкрити по змозі в кожній місцевості сезонові садки. Число досвідчених провідниць та виховниць дитячих садків з попередніх років доповнять учасниці курсу виховниць дитячих садків у Мостиськах та обсольвентки семінарії виховниць дитячих садків у Яворові.

Холмський театр на Лемківщині

Український театр на Холмщині, що розпочав свою діяльність ще в 1939 р. з осідком у Холмі під назвою „Український Народний Театр" при „Рідній Хаті", а згодом при УОТ. в Холмі, доказав велику життєздатність, перемагаючи всякі труднощі. Втративши залю для вистав у Холмі, театр переходить на мандрівні вистави. Мандрівним способом влаштовано 15 театральних вистав у Володаві, 2 вистави в с. Березно, 2 вистави в с. Серебрище, 2 в с. Дорогуську і 9 вистав у Травниках.

В останньому часі холмський театр перенісся на Лемківщину з цілим гуртом своїх артистів, які, у своїй відданості театральній справі, не покидають його в найнесприятливіших умовах. Театр осівся спочатку в Горлицях, а згодом переїхав у с. Вапенне, де й розпочав свою працю. В суботу, 6. травня, виставлено „Ой, не ходи, Грицю", а в неділю, 7. травня „Мати наймичка" та влаштовано концерти (о 2-ій і 6-ій год. попол.). Ці самі п'єси виставлено 13 і 14 травня в с. Боднарці біля Вапенного.

Бажаємо Холмському Театрові, щоб він мав змогу якнайскорше повернутися на Холмщину та продовжувати свою працю на користь рідному мистецтву і українському народові.

З нових видань

„Малі Друзі" — часопис для української дітвори ч. 4—5 Львів, квітень-травень 1944. Зміст: Розгадаймо — загадки для молодших дітей. К. Перелісна: Христос Воскрес! — В. Лебедова: Трепета. — Р. Завадович: Стрічаємо весну! — І. Керницький: Чому в травні буває метелиця? — Ф. Дудко: Курка й сорока. — І. Багряний: Казка про лелек та Павлика-мандрівника. — Р. Завадович: Річечка. — М. Дяченко: Тарасиків човен. — Л. Полтава: Весняна днина. — І. О.: Як діти яблуньку рятували. — В. Онуфрієнко: Петрик-огородник. — М. Петрів: Зозуля. — К. Вагилевич: Згуба. — А. Л. Ганнуся й Петрусь їдуть трамваєм. — О. Варавва: Хто мій друг? — Р. Завадович: Василькова кривда. — Нар. скороговірки. — С. Гординський: Подорож до села Небелиці. — *** Кошичок яєць. — **Юні Друзі:** І. Багряний: Юнацька маршова. — М. Петрів: Борка. — В. Онуфрієнко: Маляр. — *** Загадки для старших дітей. — Ілюстрації мистця О. Судомори.

Замовлення і гроші слати на адресу: Адміністрація „Малі Друзі", Краків, Райхштрассе 34.

Які книжки можна набути в „Українському Видавництві"

Географія українських і сумежних земель (друге видання). Опрацював і склав д-р Володимир Кубійович, професор Українського Вільного Університету у Празі. Ціна 60 зл.

Підручник української стенографії, Олександра Панейка. Ціна 15 зл

Твори Леся Мартовича, 3 томи (українська сатира). Ціна 50 зл.

Нарис літературної історії української мови. XУII сторіччя. П. Житецького. Ціна 6 зл.

Богдан Лепкий 1872—1941. Збірник у пам'ять поета. Ціна 10 зл.

Любoрадські, Повість, А. Свидницький. Ціна 10 зл.

Українські перекази. — Зібрав М. Возняк. Ціна 10 зл.

Проклинаю. Переживання політв'язня у большевицькій тюрмі. Автор І. Шкварко. Ціна 15 зл.

Чорне озеро. Екзотичний роман. — В. Ґжицький. Ціна 15 зл.

Три покоління. Повість. Ф. Мелешко. Ціна 12 зл.

Шахтарята. Григорій Стеценко. Ціна 4 зл.

До джерел. М. Зеров. Ціна 12 зл.

Сонячний промінь. Повість. Б. Грінченко. Ціна 8 зл.

Пиворіз. В. Чапленко. Ціна 7 зл.

Квіт папороті. І. Керницький. Ціна 3 зл.

Книжки висилаємо тільки книгарням. — Поодинокі замовлення в Райху і Протектораті слати: R. Herrose's Verlag, Gräfenhainichen, Kr. Bitterfeld.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
Краків, Райхстрассе 34.

НОВИНКИ

Ярослав. Дирекція гімназії подає до відома, що з днем 1. червня почнеться навчання в нижчих клясах I—IV., отже наука відбуватиметься вже в усіх клясах. Всі учні зобов'язані прийти до школи. Посвідки, видані перед Великодніми святами, мають лише фреквентаційне значіння і хто не буде ходити до школи, не дістане річного свідоцтва. Тому, що бурси зайняті, учні (-ці) знайдуть собі приватні станції. Харч можна буде дістати в бурсі. Вступні іспити до усіх кляс відбудуться в днях від 12—20 червня. Кандидати зголосяться письмово в Дирекції гімназії (подання враз з метрикою і ост. шк. свідоцтвом), яка повідомить їх про день іспиту. Без попереднього письмового зголошення Дирекція не прийматиме до іспиту. — **Директор.** 1—2

Панахида за Героїв. Старанням Літер.-Мистецького Клюбу 25. травня ц. р., в парохіяльній церкві в Турці н/Стриєм відслужено панахиду за Героїв українських визвольних змагань.

Третій студентський авторський вечір. При кінці цього місяця відбудеться у Львові третій із черги студентський авторський вечір.

Відкриття книгарні в Турці. Управа Спілки Праці Українських Письменників, що в березні ц. р. перенеслася до Турки, відкрила там першу українську книгарню. Крім багатої белетристичної та наукової літератури можна купити в книгарні українські та німецькі часописи й журнали.

Свято Ольги Басараб. В роковини смерті Ольги Басараб в позенській філії УНО відбувся урочистий вечір, присвячений пам'яті цієї героїчної української патріотки.

Самодіяльний хор. Український самодіяльний хор, зорганізований із місцевих українців позенською філією УНО та Українською Громадою, готується до великого концерту. Хором керує диригент київської опери Володимир Гавриленко.

Чергова малярська вистава. Як інформує нас управа Спілки Українських Образотворчих Мистців, чергова малярська вистава членів Спілки відбудеться у Львові у вересні ц. р. Тепер управа Спілки реєструє місця та умовини побуту своїх членів.

НОВА КНИЖКА.

† Іларіон: Юда з Каріоту — поема. Холм, 1944, Свята Данилова Гора. Стор. 72, формат 105×158 мм.

Від 12-го до 18-го червня затемнення обов'язує від год. 9.50 веч. до 4.00 рано

За редакцію відповідає М. Хом'як у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 186-64
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, 157-06
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 186-64 Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 157-06